

זהב יגני ואלמדה

אצרות דעת, נשפי וזיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגד"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

כיצד רוכשים מנוחת הנפש?

ו: האם שווה לרדוף אחר רדיאטור?

קודש לחול".

וכוונתו, כי הנה החילוק בין שבת לימות החול הוא בענין המנוחה, וכבר יוכל האדם לחיות את כל שנות חייו ולא יבין זאת מפני שלא למד מעודו מה היא מנוחה אמיתית, ורק מי שישתדל ללמוד מנוחת הנפש מה היא ויתפלל להבינה, הקב"ה בוודאי יאיר לו ויבינה. ולכן קבעו הבדלה בחונון הדעת, כי בשעה שמתפללים על הדעת, מבקשים להבין מה היא אותה מנוחה אשר בה נבדל יום השבת משאר הימים.

מנוחת הנפש מהי?

וכי ישאל השואל כמה יצטרך ללמוד מנוחת הנפש מה היא, התשובה תהיה על פי לשון הפסוק: "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול". אם יראה האדם שהוא מטה שכמו לסבול ולהתייגע בקניית הבטחון, יבין שכבר הגיע ל"וירא מנוחה כי טוב", אבל אם עדיין לא הטה שכמו לסבול, סימן הוא שכל מה שלמד עד כה בענין מנוחת הנפש, היה רק בבחינת "שמועה רחוקה" ועדיין אינו מכירה באמת, ואם כן יצטרך בוודאי להמשיך וללמוד אודותיה.

ובכן, זה ידוע לכל אחד שמנוחת הנפש אין לה ולא כלום עם ריבוי ממון, שהרי המציאות מוכיחה שרבים מאלו שהרבו ממונם בחשבם שכך יזכו למנוחת הנפש, לא זכו למנוחת הנפש, אלא אדרבא נטרדו יותר על ידי דאגות וקנאה ושנאה ותאוה וכבוד...

כמנוחת השבת

אכן כשנרצה להבין לאשורו מנוחת הנפש מה היא, נצטרך לראות מה היא אותה מנוחה שהתורה דיברה עליה לגבי שבת קודש וממנה להקיש אל המנוחה שמידת הבטחון מביאה עמה. וכשנזכר לטעום מעט מאותה מנוחה בשבת קודש, נוכל לבוא במוצאי שבת בברכת אתה חוננתנו ולבקש מה' שיזכנו לטעום ממנה עוד ועוד, לא רק בשבת אלא גם בימות החול.

ובאמת ראה גדולה יש שמנוחת השבת ומנוחת הבטחון אחת הן, ממה שאמרו במסכת שבת (ק"ה, ב): "אמר רב יהודה אמר רב, כל המענג את השבת נותנין

הלבבות על אודות מנוחת הנפש שלה זוכה בעל הבטחון, אם כי נדמה לנו שהבננו את כוונתו, לא הבננו אותה כלל וכלל ונצטרך לעמול הרבה כדי להבינה ולהגיע עד אליה.

וזאת גילה לנו יעקב אבינו בברכתו ליששכר, שיששכר הכיר באותה מנוחת הנפש, ומשהכירה, היה מוכן לעמול הרבה בקניית מידת הבטחון על מנת לזכות לאותה מנוחת הנפש. וכל זה הוא לימוד בעבורנו, שכדי לזכות למנוחת הנפש המיוחלת, מוכרחים אנו להתייגע הרבה בלימוד חובת הלבבות, אך תחילה לכל נצטרך להבין אותה מנוחת הנפש מה היא, כי אם לא נגיע ל"וירא מנוחה כי טוב" לא נוכל להגיע אל "ויט שכמו לסבול!"

עדיין לא טעם מהמנוחה

הנה לפעמים שומעים את ראובן ושמעון מדברים יחדיו ואין האחד מבין את רעהו. ראובן מדבר דיבורים של אמונה ובטחון, ושמעון בוהה בו בעיניים גדולות וזועק לעומתו: 'כבר שמעתי את כל הדיבורים האלה, נו, מה עוד יש לך לומר לי? יש לך משהו למעשה או שאתה רוצה שוב לחזור על כל התורות? אני מדבר אתך על טרדותי ואתה מוכר לי סיפורים! בא ונראה אותך במצבי!'

יתכן מאוד שראובן דווקא מבין לאשורו את המצב בו שרוי שמעון, והסיבה היחידה מדוע אינו מבין את שמעון, ושמעון אינו מבין אותו, היא מפני שראובן כבר טעם פעם מאותה מנוחת הנפש וכבר הגיע לבחינת "וירא מנוחה כי טוב", ולכן הוא מנסה לשכנע את שמעון שיטה את שכמו לסבול ויזכה לאותה מנוחת הנפש אשר אין תענוג גדול ממנה בעולם. אך שמעון אינו קולט את דבריו מפני שלא טעם אותה מנוחת הנפש מעודו ואינו יודע מה היא! והבן!

לרבינו מעלת המנוחה

כך כותב גם רבינו יונה (ברכות כג, ב מדפי ה"ח), כשעל מה שאמרו בירושלמי (ברכות פ"ה ה"ב) "מפני מה תקנו הבדלה בחונון הדעת, שאם אין דעה הבדלה מנין". מוסיף רבינו יונה בזה הלשון: "והבדלה בחונון הדעת" - מפני שעל ידי הדעת אנחנו מכירין מעלת המנוחה ויודעים להבדיל בין

בגליונות האחרונים החילונו לעסוק בדברי רבינו החובות הלבבות אודות מנוחת נפשו של בעל הבטחון המועילה לו לגדול ברוחניות ביותר. וכעת נוסיף בע"ה להרחיב את היריעה בענין זה.

וירא מנוחה כי טוב

הנה בברכת יעקב ליששכר נאמר (בראשית מט, טו): "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול", וכל אחד שואל שלכאורה סתר את עצמו מרישא לסיפא, אם ראה מנוחה כי טוב מדוע הטה שכמו לסבול? ובספורנו פירש נחמד מאוד, ויסודו שלא דיבר כלפי מנוחת הגוף, אלא כלפי מנוחת הנפש.

זהו לשון ה'ספורנו': "וירא מנוחה כי טוב" - וזה ראה שהמנוחה בשלמות המושכלות אשר בו תנוח הנפש, כענין "ומצאו מרגוע לנפשכם" (ירמיהו ו, טז) שהוא הטוב והתכלית המכוון (ראה שמנוחת הנפש היא התכלית שאליה ישאף האדם). "ואת הארץ כי נעמה" - וראה גם כן שארצו מוכנת לתת מזונו בלי טורח ולהתפרנס שלא בצער. "ויט שכמו לסבול" - שני מיני המשא, והם עול תורה ועול ציבור, כאומרם רז"ל (מועד קטן ו, א): "האי צורבא מרבנן דאיתיה במתא (שנמצא בעיר), כל מילי דמתא עליה (כל ענייני העיר עליה), ויהי למס עובד" - וההמון העובד כל מלאכת עבודה בעסקי חיי שעה היה לו למס, כאומרם רז"ל (יומא עב, ב) שבני עירו מצווים לעשות מלאכתו".

הוא אומר: אם נבוא להכרה שמנוחת הנפש היא הדבר הטוב ביותר עלי אדמות, נשכיל ממילא שיהיה לנו לעמול הרבה כדי להשיגה. ומדוע יהיה לנו לעמול הרבה? כי אותה מנוחת הנפש שאנו מדברים עליה, היא מנוחת הנפש שאנו בעצמנו אין לנו השגה בה מפני שלא הכרנוה מעולם ויתכן שאף לא ראינו אותה אצל אלו המתהלכים סביבנו. וכמו שילך קטן אין לו ידיעה במושגים של האיש הגדול, וכמו שהעני אין לו מושגים של עשיר, שהרי כל אחד מקבל את מושגיו רק ממה שהוא רואה אצל האנשים המתהלכים סביבו, כמו כן אנו אין לנו קצה חוט של הבנה באותה מנוחת הנפש שרבינו בעל חובת הלבבות דיבר עליה. הלא כל מה שהכרנו עד היום, הוא רק דאגה וכאב לב, ולכן כאשר אנו לומדים בספר חובת

הרעיונות

הנה התענוג שהאדם זוכה לו בשבת קודש, נובע ממה שאסרתו התורה לעשות כל מלאכה וצוותה עליו לדמות בנפשו כאילו כל מלאכתו עשויה. וזהו ממש התענוג שזוכה לו בעל הבטחון. התורה אומרת לנו שגם בימות החול, כאשר אנו עוסקים במלאכתנו והנסיון גדול להיות טרודים בנפשותינו, אם נעמול הרבה ונתייגע לבטוח בה' בכל מאודנו, נזכה להרגיש גם אז כאילו כל מלאכתנו עשויה.

כיצד זה קורה?

ההתבוננות וההודאה בברכת אשר יצר!

סדרת הבנת השיבות ברכת 'אשר יצר' וגודל יקרותה - חלק ג'

לגלותו לעצמנו!

מה אתה ממתין שהקב"ה ישלח לך כמה דולרים? הידוע לך איזה טובות הקב"ה עשה עמך בלילה כשישנת שנת ישרים? התבוננו נא וראו! כשהרופאים מנתחים את החולה כדי לטפל לו בבני מעיו, הם מרדימים אותו, וכשהוא קם מתרדמתו לאחר כמה שעות, הוא מגלה שהוא כבר אחרי הכל. זה מה שקורה לכל אחד בשנתו בלילה כאשר מזונו מתעכל די צרכו ומפזר את מרכיביו השונים לכל חלקי הגוף. ההבדל היחיד הוא, שאם העובר ניתוח בקומו מתרדמתו מרגיש כאבים איומים, הקם משנתו בבוקר מרגיש שלו ורענן ובלי שום כאבים!

נקודה ב'

ההודאה שבברכת אשר יצר

סיפר יהודי נכבד משומעי השיעור: בבחרותי הלכתי מידי בוקר לטבול במקוה בבתי אורנשטיין שבעיה"ק ירושלים. פעם אמר לי אבי: אם תרצה לראות איך מברכים אשר יצר, הסתכל על יהודי פלוני... ותוך כדי הראה לי באצבעו על החסיד המפורסם רבי אליהו ראטה זצ"ל. נעמדתי מאחורי אותו חסיד, ושמעתי אותו קודם אמירת הברכה מדבר עם אביו שבשמים כבן המתחטא לפני אביו, וכך אמר (מתורגם משפת האידיש): "ריבונו של עולם, הן כבר זקנתי והייתי לאיש, ומערכת העיכול כבר אינה פועלת כבעבר, אך אעפ"כ זכיתי היום לנקות את גופי היטב כדי להיות מוכן לתפילתי, ועל כך הודאתי נתונה לך!" מתוך הקדמה זו בירך את ברכת אשר יצר, כשהתלהב והתפעל מכל תיבה שבה.

האמת שבעוד בברכת מודים אנו נותנים הודיה באופן כללי, בברכת אשר יצר אנו מונים בפרוטרוט את כל הדברים שעליהם אנו נותנים הודיה, והסיבה פשוטה, כי זאת עבודתנו, להתבונן ולהעמיק בזה שוב ושוב.

הודאה על מה שהיה יכול לקרות

עוד זאת יש להתבונן בנוסח: "גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יסתם אחד מהם או אם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים וכו'", כי לכאורה הוא תמוה, שהרי מעולם לא נתקן לברך ברכת הודאה על מה שלא קרה, ורק היה יכול לקרות, והרי מטעם זה אין מברך הגומל רק מי שהיה שרוי בסכנה אמיתית. אך האמת היא שבכל עת אנו שרויים בסכנה אמיתית ובכל עת הקב"ה שומר עלינו שלא יסתמו הנקבים ולא יפתחו החללים, ולכן שפיר שייך לברך על זה, ואכן מי שאינו מבין דבר זה כשהוא מברך אשר יצר, מפסיד את העיקר.

תירדה מזו: כולנו מזכירים את מאמר חז"ל (פסחים ק"ח, א): אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, ופירש רשב"ם: כלומר נס גדול עושה לו הקב"ה

לנו הסמ"ג: מה לכם כי תמתינו עד שתקבלו כמה מטבעות לחשבונכם? הרי כסף הולך כסף בא! אם תשכילו להתבונן בברכת אשר יצר, תגלו איך הקב"ה דואג לכם ללא הרף ועושה עמכם ניסים עצומים בכל רגע ורגע, כי אז תתעוררו מעצמכם לקבוע עתים לתורה ולקיים את מצוותיה באהבה עזה.

הרי הניסים שהקב"ה עושה עמנו בנוגע למערכת העיכול, הם נפלאים ועצומים. קחו לכם דוגמא אחת: הולך לו בן אדם בלילה משמחת בר מצוה לשמחת חתונה ומשמחת חתונה לשמחת בר מצוה, ובכל אחת מהן הוא ממלא את כריסו במאכלים ומשקים מתוקים... הדין נותן שיאמר לו הקב"ה: ראה נא! היית צריך ללמוד ברמב"ם את דרכי האכילה, כמה מותר לאכול, איזה מאכלים מותר לאכול, ואיך צריך לאכול, ואז היית מרגיש טוב. אבל עכשיו שלא למדת או שלמדת ועברת על דבריו כי לא יכלת עמוד כנגד המאכלים הטובים למאכל ונחמדים למראה, הסתדר בעצמך. אך לא, הקב"ה אינו מזניח אותך, אלא גם לעת כזאת הוא מבריא אותך ושומר עליך לבל תפגענה מערכות גופו.

ואפילו מי שהרופא אסר עליו לאכול סוכר או אסר עליו לאכול מלח מפני שלחץ הדם שלו גבוה, הלא תמיד ימצא את עצמו במצבים שבהם לא יוכל לציית לאיסורם, אם שבת או מועד, והרי החסידים כל ימיהם כחגים... ואעפ"כ ישמור עליו הקב"ה וישלח דברו וירפאו. ואין הכוונה חלילה שמותר לו לאדם לעשות ככל העולה על רוחו, בוודאי מחויב האדם לשמור על גופו על פי תורה, אך הכוונה שכמו כשהאדם עובר עבירה, הקב"ה ממשיך להחיותו מחמת צפייתו שישבו בתשובה, אף כאן הקב"ה ממשיך לרפא את האדם הגם שהוא עצמו מזיק לבריאותו!

גילוי דעת בשמ"ל

האיר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שבברכת אשר יצר ישנו 'גילוי דעת' מה שלא נמצא בשאר הברכות: "גלוי וידוע לפני כסא כבודך וכו'". ואכן טעם הדבר, כי זוהי העבודה המוטלת עלינו בברכת אשר יצר, לעצום את העיניים או להסתכל בסידור ולומר בכוונה גדולה: 'הניסים שאתה פועל בגופי, הלא הם גלויים וידועים לפניך, אך ממני הם נסתרים, ולכן אני בא עכשיו לדבר עליהם כדי שיהיו גלויים גם לי ואוכל ליתן לך הודיה עליהם!'

כשהיו מי שבאו בטענה אל החסידים שמגביהים את קולם בפסוקי דזמרה וברכות ק"ש, כביכול אין הקב"ה שומע בלחשיה, השיבו החסידים: 'הקב"ה אכן שומע, אך אנו איננו שומעים... אין אנו מגביהים את קולנו כדי שישמע הקב"ה, אלא כדי שנשמע אנו, כדי שהמלים יחללו בלבנו...'

זה מה שאנו עושים בברכת אשר יצר, אנו מביעים בקול את הניסים והנפלאות שהקב"ה עושה עם גופנו, לא כדי לגלותו להקב"ה, אלא כדי

אומרים אנו ערב ובוקר "ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", והשאלה הנשאלת בפי כל היא איך מגיעים לאהבה זו, אהבת ה'. השאלה ידועה היא.

נקודה א'

התבונן במערכות גופך

תשובה לך נוכל למצוא בסמ"ג (סימן א), וזה לשון הסמ"ג שם: "יחשוב בליבו הטובות שעשה לו הקב"ה כבר, שבראו מטיפה סרוחה ויכוונה בחכמה, וברא בו נקבים נקבים, ומחוץ עשה לו נקבי עינים להביט ולראות בהם... עשה לו הפה למאכל ודיבור, עשה לו השיניים לטחון המאכל, עשה לו הלשון ללוש המאכל בתוך הפה וכדי לחתך הדיבור, עשה לו בית הבליעה והוושט לבלוע המאכל והמשקה... עשה לו הקרב העליון היא האיציטומכה לקבל המאכל והמשקה בתוכו ולכלכל מטעם המאכל והמשקה כל הגוף להחיותו... עשה לו מעיים לקבל פסולת המאכל והמשקה, ומגלגל בתוכם בעקמומית לאט לאט עד שמגיע למקום הוצאת הגדולים וקטנים, עשה לו שתי הכליות ימין ושמאל לחמם הבטן התחתון בחומם לחיותו לחזקו ולהוציא צרכיו חוץ לגוף כדרך האדם..."

ומסיים שם לאחר אריכות נפלאה בה הוא מונה וסופר את כל אברי הגוף ותועלתם: "היאך יוכל אדם הנבזה והנכאה לעשות מצוות כל כך, שיוכל לגמול הטובות שעשה הקב"ה עמו כבר. ועל דרך זה אמרו רבותינו (אבות פ"א מ"ג) "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס".

לשם שמים

וביאור חתימת לשונו, כי אלמלא יתבונן האדם בכל זה, כאשר יתאמץ מעט לקיים את מצוות ה', יחשוב שהקב"ה מחויב לו כל הון דעלמא. אבל אם יתבונן ויראה את כל הטובות שהקב"ה כבר עשה עמו ומוסיף לעשות עמו בכל רגע ורגע, יבין שגם אם יעבוד את ה' כל ימיו, לא יוכל להחזיר לו אפילו עבור מעט מזעיר מן הטובות שעשה עמו.

ונמצא לפי דבריו, שהמברך ברכת אשר יצר בכוונה, מלבד מה שיקיים אז מצוות אהבת ה' שהיא מן המצוות הכלליות, עוד ירוויח לשנות את תורתו ותפילתו ואת כל שאר המצוות שהוא מקיים, שיהיו יותר לשמה.

למה תרחיק נדוד?

לאחרונה יצא לי לשמוע יהודי מדבר כמשיח לפי תומו: מרגיש אני רצון עז לקחת את עצמי בידיים ולהגדיל את 'קביעות העתים' שלי, וכל כך למה? כי היום נכנסו לי ארבעת אלפים דולר לחשבון הבנק שלי ממקום בלתי צפוי, ולכן אני מרגיש מחויב להקב"ה שהטיב לי כל כך להרחיב לי את פרנסתי.

הרגשה נפלאה היא של יהודי, ומכל מקום אומר

שתיקע מלאכה. הקב"ה אמר לאיש הישראלי: **עתה אני נותן לך רשות לעשות מלאכה, אבל חפץ אני לראות איך תעשה שמזונותיך ירדפו אחריך ולא אתה אחריהם.**

זהו מה שאמר רבי שמעון בן יוחאי במסכת ברכות (נה, ב): "אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית על ידי אחרים". הולך הוא בזה לשיטתו **בזוהר הקדוש** (פרשת נשא קמד, ב, רע"ג פרשת צו כט, א) **שהתלמיד חכם הוא בבחינת שבת**, והיינו שהוא חי גם בימות החול בבטחון **גמור כאילו כל מלאכתו עשויה**, ולפיכך הוא זוכה שתיעשה מלאכתו על-ידי אחרים.

והגם שאמר שם אב"י: "הרבה עשו כרבי שמעון ולא עלתה בידם", כבר פירשו הצדיקים שזה מפני שלא הגיעו באמת למדרגה זו, אלא בכל עת הסתכלו אחוריהם. אבל פשוט הוא ואין בזה חולק, **שכח זה שתיעשה לו לאדם מלאכתו על ידי אחרים טבועה בבריאה, ושעל האיש הישראלי להוסיף ולילך ללא הרף לעבר מטרה זו.** ומי שירצה לקבל אותה מנוחת הנפש שהוא זוכה לה בשבת גם בימות החול, **יבוא ויטול אותה על ידי תפילות ויגיעות**, ואז יראה שמזונותיו מתחילים לרדוף אחריו!

מעשה שהיה

והלא דבר זה נראה בחוש ומעשים שבכל יום איך בעלי הבטחון זוכים שתיעשה מלאכתם על ידי אחרים. והנה לפנינו מעשה אחד מיני אלפי אלפים שנתפרסם לפי כשנתיים: ארגון חסד מסוים ערך חלוקה של מוצרי חימום למשפחות ברוכות ילדים בבני ברק, ותהום כל העיר. כולם באו ונתקצבו ליטול מן החלוקה, זה הולך לביתו ברדיאטור זה הולך לביתו בתנור חימום וכן הלאה...

בשעת החלוקה ישבו ר' יששכר ור' זבולון (שמות בדויים) ולמדו בחברותא בסדר לימודם הקבוע משלוש עד שש אחר הצהריים. בתחילה עלה במחשבתו של ר' יששכר לצאת באמצע הלימוד כדי ליטול מן החלוקה "אמבטיית חימום" עבור התינוק שזה עתה נולד לו בביתו, אבל עד מהרה חזק את עצמו באמרו: לא אפשר חלילה לי הוא זה מסדר לימודי, ואם מן השמים מזומן לי אמבטיית חימום - הרבה דרכים למקום. ללא אומר וללא דברים המשיך ר' יששכר לצלול בים התלמוד...

ויהי כרבע השעה לפני תום הסדר, התנער לפתע ר' זבולון ממקומו ואמר לר' יששכר: "סלח לי נא! אך זקוק אני בדחיפות לרדיאטור וכעת נערכת החלוקה המפורסמת. אלך לי כעת בטרם תסתיים שעת החלוקה". ר' זבולון סגר את הגמרא ור' יששכר המשיך לבדו בלימודו...

כעבור שעה חזר ר' זבולון מתנשף לבית המדרש ואמר לר' יששכר בצער: עד שהגעתי לי בריצה למקום החלוקה, הודיעו לי שמכל מה שהיה לא נותר כי אם "אמבטיית חימום". נטלתי אותה, אך אינני זקוק לה. אם תרצה תוכל ליטלה ממני. הא לך...

דבר זה חוזר ונשנה בכל יום אצל אלפי בני אדם ההולכים בדרך הבטחון, כי **טבע הוא הטבוע בבריאה, שכל הבוטח בה' תיעשה מלאכתו על ידי אחרים!**

אצלך, אצל חברך ואצל כל אחד מישראל!

(מתוך סדרת השיעורים על 'שער הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', שיעור ל"ב. לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים (בא"י), לחצו בכניסתכם למערכת 2 (- שיעורי חובות הלבבות), ובחרו שיעור 32. שמעו וביטחון!)

לו משאלות לבו, שנאמר (תהלים לו, ד): "והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך". עונג זה אינו יודע מהו, כשהוא אומר (שיעורו נח, יג): "וקראת לשבת עונג", הוי אומר: זה עונג שבת.

ועתה נבוא וניחזי באיזה ענין אמר דוד המלך פסוק זה "והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך", והלא אמר אותו בענין הבטחון, וכלשון הפסוקים שם: "בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה", והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך, גול על ה' דרך ובטח עליו והוא יעשה, והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים". הא לך שכוונת דוד המלך לומר שהבוטח בה' זוכה להתענג עליו, וכיון שהוא מתענג עליו, הקב"ה נותן לו את כל משאלות לבו. ומפסוק זה ממש למד רב, שגם המענג את השבת זוכה ונותנים לו כל משאלות לבו, הרי לך להדיא **שהתענגו שמשגים בשבת קודש, הוא אותו תענוג שמשגים על ידי הבטחון!**

כאילו כל מלאכתך עשויה

וביאור הדבר, כי הנה התענוג שהאדם זוכה לו בשבת קודש, נובע ממה שאסרתו התורה לעשות כל מלאכה וצוותה עליו לדמות בנפשו כאילו כל מלאכתו עשויה. וזהו ממש התענוג שזוכה לו בעל הבטחון. התורה אומרת לנו **שגם בימות החול, כאשר אנו עוסקים במלאכתנו והנסיון גדול להיות טרודים בנפשיותנו, אם נעמול הרבה ונתיגע לבטוח בה' בכל מאוננו, זוכה להרגיש גם אז כאילו כל מלאכתנו עשויה.**

בשבת קודש צוה לנו הקב"ה, שהגם שלא הגענו עדיין למדרגת הבטחון, נניח את כל מלאכתנו מאחורינו כדי שנגיש שהמנוחה היא טוב ושהארץ נעמה, ושבמקום לרדוף אחרי מזונותינו, נוכל לשבת על המנוחה ועל הנחלה והם ירדפו אחרינו. וכשנגיש דבר זה, נטעם מעט מאותה מנוחת הנפש שאלה אנו שואפים, **וכיון שנטעם ממנה מעט, נוכל להגיע אליה על-ידי הרבה תפילות ויגיעות גם בימות החול**, עד שכל אימת שנזדקק לדבר מה, נוכל להרים את ידינו לשמים ולהתפלל מתוך שלום ושלווה: רבוננו של עולם! סבורני שאני זקוק לדבר פלוני, אנא ממך אם טוב הוא עבורי, זמן לי אותו, ואם אינו טוב עבורי, אל תזמן לי אותו". **ומיד כשנסיים את התפילה, נרגיש בטוחים ונפתח כבר בהלל הוודיה לה' על שמזמן לנו כל צרכנו.** ואז נפקח את עינינו ונראה כי **הקב"ה באמת מספק לנו כל צרכינו בדרכים מדרכים שונות אשר אנו בעצמנו לא העלינו אותן מעולם במחשבותנו.** וכשנראה שמזונותינו רודפים אחרינו, נבוא מזה לאמונה חזקה ואיתנה שכל אימת שלא קיבלנו דבר מה שסברנו שאנו זקוקים לו, אינו אלא מפני שדבר זה לא היה טוב בשבילנו, ורק היה נדמה לנו כטוב. וכשנחיה באופן זה, נחיה מתוך מנוחת נפש אמיתית שעליה דיבר רבינו בעל חובת הלבבות.

נמצאנו למדים מעתה ש**שבת זו אשר היתה טמונה בבית גזיו של הקב"ה, ונתנה לנו במתנה, תכליתה להטעים אותנו ממנוחת הנפש האמיתית, וכל זה כדי שבמוצאי שבת נבקש על הדעת ונוכל להבדיל בין חיים שיש בהם מנוחת הנפש לחיים שאין בהם מנוחת הנפש**, וכשנעמוד על ההבדל, נרצה ממילא להשיג אותה מנוחת הנפש גם בימות החול, ומזה נבוא להתעמל ולהתיגע להיות גם בימות החול "יהודי של שבת" אשר זהו תכלית היהודי.

תלמיד חכם בבחינת שבת

וכי תשאל הלא בפירוש אמרה תורה (שמות לה, ב) "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתך?" כבר פירשו הצדיקים (הרה"ק רבי מאיר מאפטא ז"ע באור לשמים והרה"ק רבי יצחק מראדוויל ז"ע באור יצחק פרשת ויקהל), **ששת ימים תעבוד את ה' באופן**

למי שנותן לו מזונות כאשר עשה ישראל שקרע להם ים סוף, ונפקא מיניה למבעי רחמי. אולם פחות מוכר לנו המאמר המובא מיד לאחר אותו מאמר משם אותו תנא: "אמר רבי אלעזר בן עזריה קשין נקביו של אדם כיום המיתה וכקריעת ים סוף". **ופירש רשב"ם: קשין נקביו של אדם - כשהוא עצור.**

הרי לנו שעלינו להתפלל על בריאותה של מערכת העיכול לא פחות מכפי שאנו מתפללים על פרנסתנו, ובאותה מידה יש לנו להודות על פעולתה לא פחות ממה שאנו מודים על פרנסתנו.

להודות

הנה בספר "תורת חיים" (ב"ק טו, א) כתב בענין ברכת מודים, וזה לשונו: "נראה לפרש לפי שהוא יתברך עושה חסד עם כל אדם בכל יום ובכל עת ובכל רגע, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסיו, סבור עולם כמנהגו הוא נוהג, ואינו מרגיש שכל פסיעה ופסיעה וכל תנועה ותנועה וכל נשימה ונשימה הוא ממנו יתברך שמו, כמו שנאמר מה' מצעדי גבר כוננו, וכתוב אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש, והיה מן הראוי שיודה האדם ויברך בכל עת ובכל רגע על כל פסיעה ותנועה ונשימה, כמו שאמר חכמים כל הנשמה תהלל י-ה, על כל נשימה ונשימה חייב אדם להלל י-ה, וכל מי שאינו מעלה על לבו בכל רגע שהכל מאתו יתברך אלא עולם כמנהגו נוהג, הרי הוא ככופר בו חס ושלום, ולפי שהוא מן הנמנע שיעמוד אדם מן הבוקר ועד הערב ויתן שבח והודאה על כל פסיעה ונשימה ותנועה, וכל שכן רוב בני העולם הולכים תמיד אחרי הבלי העולם הזה באסיפת ממון וכיוצא בזה... ולזאת המציאו אנשי כנסת הגדולה תקנה ויסדו לומר בכל תפילה ערב ובקר וצהרים ברכת הודאה כדי שיכלול האדם בהודאה אחת את כל הנשימות והחסדים והנפלאות שהוא יתברך עושה עמו בכל רגע, ויוצא ידי חובת כולן בבת אחת בהודאה אחת!"

ויש לומר שכעין זה הוא ברכת אשר יצר. באמת צריך היה האדם לברך בכל רגע על הנסים שהקב"ה עושה עמו בענייני גופו, אך היות שהאדם שוכח ואינו שם על לב, לכן תיקנו שלכל הפחות לאחר שמתפנה, יתבונן בניסים אלו ויתן הודאה גם על אלו שטרם הודה עליהם!

השומר פן תשכח

מסופר על הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבז זיע"א שפעם בעת אמירת התפילה לאחר שלום עליכם: "מודה אני לפניך... על כל הטובות אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי", פרץ בבכי עז. כשנשאל מפי תלמידו הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זיע"א מדוע פרץ בבכי, נענה ואמר: "מדוע אנו מודים כבר עכשיו על העתיד, הרי עדיין לא הגיעו אלינו הטובות העתידיות? ודאי הסיבה היא, משום שאנו חוששים פן נשכח הודות עליהן בעתיד, לכן אנו מקדימים הודות עליהם מעכשיו, ואם אנו מסוגלים לשכוח מלפרוע את חובתנו לאבינו שבשמים, כיצד לא אבכה..."

הטובות המוזכרות בברכת אשר יצר, הן טובות שרוב העולם שוכחים לשים לב אליהן, ואפילו המברכים ברכת אשר יצר, אם לא יתבוננו בברכה זו בדרך האמורה, לא ישכילו להודות עליהן. אמנם מי שיתבונן בהן, יבוא לידי אהבת ה' וישמח לבבו שמחה גדולה!

זיכוי הרבים אופניו וחשיבותו

מעשה

בספר "תהלה למשה" מובא מעשה נורא שסיפר הרה"ק בעל ישמח משה ז"ע: א: פעם אחת נפגשו בעולם העליון רש"י ז"ל עם הרה"ק רבי איציקל מדראהאביטש, ושאל רש"י ז"ל לרבי איציקל איזה זכות ומצוה יש לו לבנו הרה"ק רבי מיכל המגיד מישרים מזלאטשוב מה ששומע שמרעישין בכל העולמות עם בנו הרב הנ"ל? והשיב לו רבי איציקל הנ"ל איך שלומד תורה לשמה, ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל. ואמר לו עוד שבנו הרבה לסגף את עצמו בתעניתים וסגופים, וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה. ואמר לו עוד אשר הרבה בגמילות חסדים וצדקה ופיזר נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו.

הבנה למעשה

שוב אמר לו שרבים השיב מעוון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רש"י ז"ל ונחה דעתו הקדושה מה שמרעישין אתו כל הפמליא של מעלה.

מכאן אנו רואים שאין לנו את האמצעים להעריך פעולות בני איש נכונה, כי הנה המגיד הקדוש מזלאטשוב ז"ע! הלא בוודאי למד תורה לשמה ממש כפי שהעיד על אביו, ומה לנו גדול מלימוד תורה לשמה, ואעפ"כ לא נחה דעתו של רש"י ז"ל עד שאמר לו שהשיב רבים מעוון!

ויש להדגיש שכאשר עוסקים בענין הכנסת אנשים מישראל תחת כנפי השכינה, אין הכוונה דווקא לקחת אנשים ולהביאם מ-0 ל-100. הכוונה גם להביא אנשים מ-0 ל-5 או מ-5 ל-10 או מ-35 ל-85 או אפילו מ-85 ל-95. ראו כמה בני אדם אשר היו בעבר במספר 85 בקרבנם אל ה', נמצאים היום לדאבונו במספר 60. **בידוי הדבר להחזיר על ידי שנקרבם בדברי פינו ונחדיהם בהם חמימות בעבודת ה'.** והרי כל אחד מאתנו טעון חיזוק, שהרי אין אתנו מי שכבר נמצא במספר 100, ואם כן יש אפשרויות רבות לקרב אנשים אל ה' ולהיות על ידי כן ממזכי הרבים. ולכן גדול וחשוב כל כך לקרב את בני ישראל לאביהם שבשמים, שהרי בזה מחזירים לאב את בניו האבודים. דמו בנפשכם מה היה האב עושה אם בנו היה הולך לאיבוד (או נחטף ח"ו...) הרי **פשוט לכל בר דעת שעל ידי החזרת הבנים לאביהם שבשמים גורמים לו נחת רוח שאין כדוגמתה בעולם!**

מעשה

לפנינו סיפור שנתפרסם לאחרונה: לפני ארבעים שנה הגיעה משפחה אחת מבוכארה לשכונת קווינס שבאמריקה וקבעה בה את מגוריה. ילדי המשפחה הלכו ללמוד, כמובן, בבתי הספר הכלליים יחד עם הערלים. אכן רב השכונה ראה ועשה מעשה. הוא התחיל לעבוד קשה ופעל ללא לראות עד שעלה בידו להוציא שנים מן ילדים, ראובן ושמועון שמם, ולהכניסם לבית ספר יהודי שמלמדים בו תורה ויראת שמים. במשך תקופה בת שנתיים ימים התחנכו הילדים באותו בית ספר, אך בתום

תקופה זו, הרימו את ידיהם ורגליהם ונמלטו - חזרו לבית הספר הכללי. לב הרב דאב עליו בראותו שכל יגיעתו ירדה לטמיון, אך לא אמר נושא. הוא ניסה שוב ושוב לפעול ולעשות כדי להחזירם לבית הספר היהודי, ואכן לאחר כמה שנים, נסיונותיו נשאו פרי ועלה בידו שוב להביאם למקום תלמוד. ואז, התקרבו ליהדות ביתר עוז וכל כך התלהטה בהם הלהבה עד שהחלו בעצמם להפיץ תורה בישראל, ומרוב אהבתם לתורת ה' הקימו את מכון "תורה עני טיים" (תורה בכל עת - Torah Anytime) אשר בו יכול כל אחד לשמוע מאות אלפי שיעורים בתורה ובמוסר, ועשרות אלפי אנשים בכל קצווי תבל כבר זכו להתקרב ליהדות על ידו!

הבנה למעשה

וכי יכול היה רב השכונה להעלות בדעתו שאלו תהיינה התוצאות?! הסברא נתנה בשעתו, כשראה פעם אחת שגייעתו ירדה לטמיון, שירפה את ידו מהם וישקיע כוחותיו בנערים אחרים. אך לא, הוא לא הרפה מהם והנה יצא מה יציא!

הבנה למעשה בהרחבה

ונחוץ מאוד להדגיש דבר זה, שכאשר עוסקים בעניינים אלו, ענייני קירוב וזיכוי הרבים, לעולם לא ניתן לדעת מה תהיינה התוצאות. יתכן שתבאנה התוצאות בעוד חודש ויתכן שתבאנה בעוד שנתיים. וכמו שסיפורנו מוכיח. וכך מעידים בעלי הנסיון, שלפעמים השינוי יהיה בדור השני, ולפעמים יהיה השינוי באופן שאינו ניכר אפילו.

הכלל הוא, שאין דורשים מן המזכה את הרבים שיביא תוצאות, אלא דורשים ממנו שיפעל כפי אשר מוטל עליו. והלא בכל מצוות התורה כן הוא, שהרי לעולם אין דורשים מן האדם להביא תוצאות, כי אם לקיים את התורה והמצוות כפי אשר צוה אותו ה'. אלא שבזיכוי הרבים אפשר לטעות בזה, כי היות שהמטרה בזיכוי הרבים היא להחזיר בנים אבודים לאביהם, יכול לפעמים לעלות במחשבתו של אדם שאם אכן הצליחה פעולתו להשיב בן אבוד לאביו, מה טוב ומה נעים, אבל אם לא - לא עשה ולא כלום.

הקדיש המזכה את הרבים שלוש שעות לדבר על לב האיש המרוחק ממקור חייתו, ובתום שלוש שעות אלו, פלט לה: "לא! אותי לא שכנעת. ידעתי כבר את כל התורות שלך, כבר כמה פעמים שמעתי אותן מפי אנשים שונים, אבל אין בהן כדי לשכנע אותי". פני האיש חפו, וכי לשוא הקדשתי שלוש שעות?!

לא ולא, לא הקדשתי שלוש שעות לשוא. כפי שבכל מצוות התורה לא דרשו ממך להביא תוצאות, אף כאן לא דרשו ממך להביא תוצאות. אם הקדשתי שלוש שעות להחזיר את פלוני בתשובה, הלא זיכית את הרבים במשך שלוש שעות תמימות וגרמת בכך עונג גדול לאביך שבשמים.

ומסיבה זו, התורם מהונו לארגונים המזכים את הרבים, אע"פ שלעולם לא יזכה לראות את התוצאות מפני שהוא יושב בביתו ואינו נפגש בנערים בעלי התשובה, נחשב הוא ממזכי הרבים וכל מאמרי חז"ל בגודל מעלת מזכי הרבים, מדברים עליו!

והאמת שדווקא כאשר האדם יודע שאין הוא יכול להביא תוצאות, דווקא אז באות תוצאות חשובות, כי כשהאדם יודע שאין הוא יכול להביא תוצאות, הוא משאיר את התוצאות בידי ה', ואז באות תוצאות אלוקות, תוצאות שאין להן גבול! וכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו!

לבקשת הרבים, הננו מפרסמים בזאת את רשימת המוקדים שבהם יכולים לרכוש את קונטרסי 'הבינני' עם השיעורים השבועיים המלאים:

לינון:
בית המדרש חסידי קאסאן: N. Wood Ave 2201

מאנסי:
ביהמ"ד קארלין סטאלין: Main St 52 • וויזניץ מונסי:
Phyllis Terrace 5 • חדש!! מרכז הספרים: 27 Orchard St

מאנרא:
ע"י המקוואות:

אנטווערפן:
בית המדרש אהל משה: Lange leem straat 170A
• ביהמ"ד בעלזא מרכיב: 6 Van spangen straat.
ביהמ"ד בית אהרן: 118 Lamoriniersstraat. • ישיבה ווילייקי:

אנגליה-לונדון:
בית המדרש סקווירא: East Bank 47 • בית מסחר
עולם הספר: St Kildas Road • ביהמ"ד בעלזא: 1 Belz terrace

וועטסקלף:
ביהמ"ד המרכזי: Hildaville Drive 18 • ביהמ"ד
מילוואים לאפור: Hamlet Court Road 105

צפת:
ביהמ"ד לעלוש: רחוב ט"ו בסמוך למלון רימונים

תל אביב:
ביהמ"ד דרכי איש: הדרך היומית 8

נתניה:
חנות ספרים טובים: קריית צאנז

בארא פארק:
ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש: 14th Avenue 4615
• ביהמ"ד שומרי שבת: 13th Ave 5302 • K kosher
Keter Judaica • Discount: 4909 13th Ave • 5309 13th Ave

וויליאמסבורג:
סאטמאר בנין בראך: Bedford Ave 814 • סאטמאר
קעסקעיד: Marcy Ave 553 • בית הספר: Lee 75
• ביהמ"ד קראלי: 127 wallabout st • Central Ave
• Market: 50 Division Ave • חדש!! Keter
Keter Judaica 801: Bedford Ave

לעיקוואוד:
ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא: Grove Spring Court 44 •
ביהמ"ד קארלין סטאלין: E 7th St 153 • חדש!! Keter
America Ave 12: Judaica

תלמוד 9 • ביהמ"ד בית ישי: רחוב חטיבת גבעתי 3

ביתר עילית:
בית המדרש 'בית אהרן': רחוב פחד יצחק 5

חיפה:
בית המדרש בעלזא: רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59 •
ביהמ"ד הגדול סטרט וויזניץ: 052-762-0720

פתח תקוה:
שכונת הבעש"ט: 052-760-0162 •
מקוה בעש"ט: רחוב מנחם בגין 115 א

אלעד:
מקוה וויזניץ-צמח צדיק: רחוב יונתן בן עוזיאל •
מקוה חוג חתם סופר: רחוב ברטורא

קריית גת:
מקוה קרעטשניץ: רחוב נתיבות שלום 2

מדריץ' עילית:
בית המדרש אמרי חיים וויזניץ: רחוב טרפון • ביהמ"ד
היכל שמואל אהרן צאנז: מתחם בני הכנסת ברכפלד

גבעתי זאב:
קוסק ערב שבת: רחוב האילנות פינת הראם

ירושלים:
מרכז בעלזא: חדר ארונות, ארון מס 76
מקוה תולדות אהרן: שבטי ישראל 35

בית שמש:
מקוה יד רחן: רח' אוהל יהושע • מקוה שיע' •
ביהמ"ד המרכזי: רחוב בן איש חי 10 שכונת חצביה •
ביהמ"ד תולדות אהרן: רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
• ביהמ"ד בית גדליה: רומה ב טל: 053-317-0944 •
• ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק: רח' חוון איש •
שטיבלאך קריית הרמ"א: רומה ב'

בני ברק:
בית המדרש הגדול נדבורנה: קריית נדבורנה • חנות
'מול איצקוביץ': רחוב הרב שך • מקוה בית פנחס:
רחוב ויאל • מקוה וויזניץ: רחוב ברביא • מקוה בעלזא:
רחוב בעלזא 5 • ביהמ"ד זכרון רפאל: רחוב יצחק נסים
פינת עוזיאל • סופר מילר: רחוב אור החיים

אשדוד:
בית המדרש בית דוד שאול: רחוב ר' תנינא בן דוסא
רובע 2 • מאפית הנשיא: רחוב יהודה הנשיא 8 רובע
1 • בית מדרש בעלזא מרכיב: רחוב חטיבת הנגב רובע
2 • מאפית אנגל: מרכז מסחרי בעלזא הגט • ביהמ"ד
בית פנחס: רחוב ינאי 12 • היכל שמוה בונים: רחוב
האדמור בעלזא רובע 1 • ביהמ"ד מאקווא: רחוב

כדי לקבל קונטרסי 'הבינני' המלאים בדוא"ל, יש לשלוח בקשה ל: info@machonhavineini.com | כדי לקבל את הגליון הערוך 'הבינני' ואלמדה, יש לשלוח בקשה ל: a60263@gmail.com